

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/67/2024
Identifikačné číslo spisu:	8120206239
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8120206239.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Eriky Zajacovej, v spore žalobcov: 1/ Ž. Č., narodená XX. S.B. XXXX, Y. XXX, zastúpená advokátom JUDr. Branislavom Kahancom, Prešov, Vajanského 33, 2/ Š. Y., narodený X. K. XXXX, Y. XX, proti žalovaným: 1/ MUDr. B. Č., narodený X. I. XXXX, Y. XXX, 2/ Mgr. B. Č., narodená XX. K. XXXX, Y. XXX, žalovaní 1/ a 2/ zastúpení advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Prešov, Masarykova 2, 3/ S. Y., narodený XX. C. XXXX, Y. XXX, 4/ C. C., narodená X. I. XXXX, Y. XXX, 5/ E. Y., narodený XX. S. XXXX, Y. XX, 6/ I. Y.Á., narodený XX. C. XXXX, Y. XX, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Prešov sp. zn. 20C/44/2020, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. októbra 2023 sp. zn. 10Co/42/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni 1/ v plnom rozsahu.

Žalovaným 3/ až 6/ voči žalobkyni 1/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 20C/44/2020 - 337 zo dňa 1. 7. 2022 žalobu zamietol (výrok I.), priznal žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.) a žalovaným 3/ až 6/ nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie, hoci potvrdil naliehavosť právneho záujmu na určení vlastníckeho práva, dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Vo všeobecnosti poukázal na zákonom určené podmienky vydržania (obyčajové právo platné na Slovensku do 31. decembra 1950, ďalej § 115 a § 116 ods. 1 v spojení s ustanovením § 145 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., § 135a Občianskeho zákonníka v znení do účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., § 134 Občianskeho zákonníka v znení od 1. januára 1992), oprávnenosť držby a dobromyseľnosť držiteľa v tom, že mu vec patrí ako vlastníkovi. Následne

skonštatoval, že nebolo sporné, že pôvodne na parcele 431 stál rodinný dom, ktorý postavil J. I., starý otec I. M., už v roku 1927, od ktorého momentu žalovaní 1/ a 2/ odvodzovali najneskôr začatie plynutia vydržacej doby, s ktorou argumentáciou sa stotožnil. Považoval za nepravdepodobné, aby J. I. staval dom na cudzom pozemku bez akéhokoľvek nadobúdacieho titulu, a preto obranu žalovaných, že došlo k zámene pozemkov, považoval za dôvodnú, čo mal potvrdené aj z obsahu listu zo dňa 02. 02. 2001, v ktorom I. M. uviedla, že od rodičov a súrodencov vie ako bolo medzi dedami (J. I. a V. Y.) dohodnuté ohľadne týchto parciel. „Títo naši dedovia si navzájom zamenili pozemky ako im najlepšie vyhovovali. Stodola od Y. je postavená na našom pozemku a časť nášho (pôvodného - v súčasnosti už zbúraného) domu stojí na ich parcele.“ Zámene nepriamo svedčalo aj to, že žalobcovia si nechali v roku 2002 osvedčiť svoje vlastníctvo k parcelám vzniknutým z pôvodnej p. č. 38, pričom tak neurobili aj vo vzťahu ku pozemku, na ktorom bol postavený rodinný dom I. a vlastníčkou v tom čase bola I. M. a tiež aj technicko - hospodárske meranie z roku 1973, ktoré potvrdilo existujúci dlhoročný užívaci a vlastnícky stav v tejto časti. Súd prvej inštalácie prihladol aj na to, že ku začiatku plynutia vydržacej doby malo dôjsť pred takmer 100 rokmi, a preto dôkazné bremeno žalovaných 1/ a 2/ bolo výrazne sťažené a navyše za stavu, že do roku 2014 ani v obci nežili a teda nepoznali pomery v obci. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ vstúpil v roku 1927 do dobromyseľnej držby pozemkov. Vydržacia doba podľa uhorského obyčajového práva platného na Slovensku v tom čase v trvaní 32 rokov by uplynula v roku 1959; v dôsledku ustanovenia § 566 ods. 1 a 2 v spojení s § 116 ods. 1 stredného Občianskeho zákonníka však uplynula dňa 1. januára 1961, t. j. najneskôr uplynutím kratšej vydržacej doby stanovenej tzv. stredným Občianskym zákonníkom počítanej od 1. januára 1951. Ku dňu 1. januára 1961 teda došlo k vydržaniu vlastníckeho práva zo strany právnych predchodcov žalovaných, pričom nebolo sporné, že bola splnená aj podmienka spôsobilého predmetu vydržania podľa tzv. stredného Občianskeho zákonníka, pretože pozemky nepatrili medzi tzv. nescudziteľné veci v socialistickom vlastníctve.

1.2. Ďalej konštatoval, že ak by aj právny predchodca žalovaných nenadobudol vlastnícke právo vydržaním, tak žaloba by tiež nebola dôvodná, pretože kúpnu zmluvou zo dňa 15. 11. 2004 I. M. odpredala rodine P. nehnuteľnosti na LV č. XX, teda aj parcelu č. 431 a svedok E.Í. P. potvrdil, že v roku 2005 kupovali dom s príslušenstvom oploštenými pozemkami od pani M., ktorá prehlásila, že na prevádzaných nehnuteľnostiach neviažu žiadne dlhy, vecné bremená, záložné právo a iné práva tretích osôb. Hoci svedkyňa I. M. pri výpovedi uviedla, že kupujúcim povedala, že pozemky pod domom patria Y., súd prvej inštalácie uvedenému neuveril, jednak pre písomné znenie kúpnej zmluvy a jednak, ak by I. M. nevlastnila tieto pozemky, tak by ich ani nepredávala a ani manželia P. by ich nechceli kúpiť, keďže by sa tým vystavili právnej neistote. E. a O. P. teda momentom vkladu 27. 01. 2005 podľa súdu prvej inštalácie vstúpili do oprávnenej držby a keďže žalovaní 1/ a 2/ nadobudli nehnuteľnosti kúpnu zmluvou v roku 2014, v zmysle § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka žalovaní 1/ a 2/ nadobudli vlastnícke právo k pozemkom, ktoré sú predmetom tohto konania, ku dňu 28. 01. 2015 (28. 01. 2005 začala plynúť vydržacia doba právnym predchodcom), pričom v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, aby došlo k prerušeniu vydržacej doby, t. j., aby žalovaní 1/ a 2/ prestali byť dobromyseľní.

1.3. Ďalej súd prvej inštalácie uviedol, že žalobcovia nepreukázali splnenie podmienok pre vydržanie, keďže z uznesenia sp. zn. 7D/205/96 a notárskej zápisnice č. N 7/2002 vyplýva, že žalobcovia zdedili v parcele p. č. 38 podiel 5880/15120 a v p. č. 33 podiel 126/1080, t. z. nie celú nehnuteľnosť, a teda nemohli byť teda dobromyseľní v užívaní celej nehnuteľnosti. Notárskou zápisnicou bolo žalobcom potvrdené vydržanie iba tam uvedených nehnuteľností, kde sa síce spomína, že vstúpili do držby po ich predkoch, nie je tam však uvedené, na základe akého titulu, pričom dedičské rozhodnutie to nemohlo byť a navyše žalobcovia sa domáhajú určenia vlastníckeho práva aj k časti, na ktorej bol postavený rodinný dom od roku 1927, čím nie je splnená ani podmienka držby.

1.4. O trovách konania súd prvej inštalácie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP podľa pomeru úspechu vo veci a keďže žalovaní boli v konaní úspešní v celom rozsahu, priznal žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalovaným 3/ až 6/ náhradu trov konania nepriznal, pretože si ju neuplatnili.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 10. októbra 2023 sp. zn. 10Co/42/2022 rozhodol o odvolaní žalobcov proti rozsudku súdu prvej inštalácie tak, že potvrdil rozsudok v zamietavej časti (prvý výrok), rozsudok súdu prvej inštalácie v časti týkajúcej sa trov

prvoinštančného konania zmenil tak, že žalobcovia 1/, 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalovaným 1/, 2/ trovy prvoinštančného konania v rozsahu 50 % (druhý výrok), žalovaným 1/, 2/ priznal voči žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 50 % (tretí výrok), žalovaným 3/ až 6/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (štvrtý výrok - zrejme omylom označený ako výrok III. - pozn. dovolacieho súdu).

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcov čo do predmetu sporu nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné v tejto časti potvrdiť, pričom modifikoval len výrok súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. Skonštatoval, že odôvodnenie súdu prvej inštancie zodpovedá zákonným požiadavkám, je zrozumiteľné a odpovedá na otázku, prečo žalobu považoval za nedôvodnú a teda prečo ju zamietol.

2.2. V prejednávanej veci bolo sporné posúdenie, či medzi právnymi predchodcami strán sporu v minulosti došlo alebo nedošlo k zámene časti pozemkov, na ktorých bol postavený dom súp. č. XXX a pred ktorým sa nachádzala záhrada. Aj podľa názoru odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania vyplýva, že v minulosti pred výstavbou rodinného domu došlo k zámene pozemkov. I. M. už v roku 2001 uviedla v liste adresovanému Okresnému úradu Trebišov, že z počutia rodičov a starších súrodencov vie, ako bolo medzi jej dedkom J.M. I. a V. Y. dohodnuté, ktorí si navzájom zamenili pozemky tak, že stodola od Y. je postavená na pozemku I. a časť ich rodinného domu stojí na parcele Y.. Aj v ďalšom svojom vyhlásení (30. 10. 2017) I. M. potvrdzuje, ako bola vedená hranica, že oplotenie bolo vždy považované za vlastnícku hranicu a že keď odpredávala nehnuteľnosti manželom P., týmto uviedla, že predmet kúpy a predaja sú tie pozemky, ktoré sú v dvornej časti určené v hraniciach oplotenia z obidvoch strán. Uvedené potvrdzuje aj svedok P., ktorý vo svojej výpovedi opísal, čo bolo predmetom kúpy, že pozemky boli oplotené, že podmurovaný kovový plot smerom ku ceste neopravoval a že zo strany žalobcov alebo iných osôb nebolo namietané ich vlastnícke právo.

2.3. Ďalej sa zaoberal podmienkami vydržania pre nadobudnutie vlastníckeho práva v bodoch 31. až 35. rozsudku z pohľadu jednotlivých právnych predpisov platných v rozhodnom čase, teda pri vstupe do držby ako aj z pohľadu plynutia vydržacích dôb s tým, že pozemky, ktoré sú predmetom sporu, práve z dôvodu ich zastavanosti a nachádzania sa tam predzáhradky k rodinnému domu, a v neposlednom rade aj oplotenia, nemohol neb. Š. Y. fakticky držať a užívať, keď pred žalovanými 1/ a 2/ tieto užívali manželia P., pred nimi I. M., pred ňou jej matka J. I.M. a jej manžel E. I., a pred nimi J. I.. Práve J. I. sa mal dohodnúť s právnym predchodcom žalobcov 1/ a 2/ o zámene pozemkov, ktorú zmenu žalobcovia 1/ a 2/ popierajú. Právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ J. I. vstúpil v roku 1927 do dobromyseľnej držby pozemkov a teda vydržacia doba v dôsledku ustanovenia § 566 ods. 1 a 2 v spojení s § 116 ods. 1 stredného Občianskeho zákonníka uplynula dňa 1. januára 1961. Ak žalobcovia nerozumejú, prečo sa držba ráta už od roku 1927, odvolací súd poukazuje na potvrdenie Obce Hrabkov, ktorý pre účely znaleckého dokazovania potvrdil, že rodinný dom súp. č. XXX bol postavený v tomto roku. A ak sa skutočný a užívaci stav nepreniesol aj do katastra nehnuteľností, odvolací súd poukazuje na vyhlásenie I. M. zo dňa 30. 10. 2017, ktorá uviedla, že rodina I. a rodina Y. sa v podstate nikdy nestarali, aké sú mapové hranice pozemkov, ktoré boli vymerané ešte ich predkom a takto boli sčasti oplotené a oplotenie vždy bolo považované aj za vlastnícku hranicu.

2.4. Konštatoval, že aj v prípade, ak by k žiadnej zámene pozemkov, tak ako to uvádzala svedkyňa M. nedošlo, čomu však rovnako ako súd prvej inštancie pripisuje malú pravdepodobnosť, je možné konštatovať nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalovaných 1/ a 2/, pričom vydržacia doba by sa počítala od nadobudnutia vlastníckeho práva k parcele č. 431 manželmi P. v roku 2005. Svedok P. potvrdil, že svedkyňa M. mu ukázala, čo je predmetom kúpy a takto oplotené E. a O.P. P. momentom vkladu 27. 01. 2005 vstúpili do oprávnenej držby. Podľa § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa preto do vydržacej doby žalovaných 1/ a 2/ započíta aj doba, po ktorú mali vec v oprávnenej držbe manželia P., ktorých pri výkone ich vlastníckeho práva nik nerušil a ich vlastnícke právo nebolo spochybňované. Tak ako uviedol súd prvej inštancie, nebolo žiadnym spôsobom preukázané, aby došlo k prerušeniu vydržacej doby, t. j., aby žalovaní 1/ a 2/ prestali byť dobromyseľní.

2.5. O trovách konania rozhodol s poukazom na § 257 CSP spríhľadnutím najmä na sociálny aspekt, a to, že žalobcovia 1/ a 2/ sú osobami v staršom veku a poberateľmi starobného dôchodku, v čom vidí dôvod hodný osobitného zreteľa, avšak nie na úplne nepriznanie nároku na náhradu trov konania, ale na zníženie nároku na náhradu trov konania vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2 na 50 %. Rovnaké pravidlo aplikoval aj na trovy odvolacieho konania, keďže žalobcovia neboli úspešní ani v odvolacom konaní,

pričom žalovaní 3/ až 6/ ostali v odvolacom konaní úplne pasívni, odvolací súd rozhodol tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2 / v rozsahu 50 % a žalovaným 3/ až 6/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu (v rozsahu výroku I.) podala žalobkyňa 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd predmetné rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, t. j. z dôvodu nesprávneho procesného postupu súdu druhej inštancie, ktorým odvolací súd znemožnil uskutočňovať žalovanému (zrejme žalobkyni 1/, pozn. dovolacieho súdu) patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Obsahom práva na spravodlivý proces je podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky aj právo na riadne (primerané) odôvodnenie súdneho rozhodnutia, kde toto právo je jedným zo základných zásad spravodlivého súdneho procesu. (II. ÚS 495/2015).

3.1. Žalobcovia 1/, 2/ sa žalobou domáhali určenia, že sú spoluvlastníkmi pozemku C KN č. 431/6 a 431/5 a že nebohý Š.P. Y., ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX, bol ku dňu smrti vlastníkom pozemku C KN č. 431/6 v podiele 9240/15120 k celku. Za účelom preukázania dôvodnosti žaloby a priebehu hranice medzi dotknutými pozemkami si dali vypracovať súkromný znalecký posudok, ktorým bolo zistené, že časť parcely C KN č. 431/1, na ktorej stál pôvodný rodinný dom rodiny I., toho času zbúraný, patrí do pozemnoknižných parciel č. 38, č. 35, č. 33, pričom rodina I. vlastnila vždy iba parcelu č. 37. Žalobcovia v konaní tvrdili, že vlastnícke právo rodiny Y. k nevysporiadaným pozemkom rodina I. uznávala, pričom medzi predmetnými rodinami nedochádzalo k žiadnym sporom v súvislosti s vlastníckym právom k daným pozemkom. Znalec konštatoval, že stavba rodinného domu súp. číslo XXX, ktorý je postavený na pozemku par. číslo 431, zasahuje svojou polohou do časti pozemkovoknižných parciel č. 38, č. 35 a č. 33. Z osvedčenia o vydržaní N 7/2002 vyplýva, že žalobcovia nadobudli do spoluvlastníctva vydržaním tam uvedené parcely z parcely č. 38. K notárskej zápisnici bolo pripojené aj vyhlásenie dotknutých osôb, ktoré súhlasili s vydržaním pre žalobcov, ktorí nehnuteľnosti užívajú po právnych predchodcoch titulom dedenia a reálnej deľby v dávnej minulosti. Žalobkyňa poukázala na to, že upozorňovala žalovaného, keď staval garáž, že sa jedná o nehnuteľnosť, ktorá patrí jej otcovi. Poukazovala na nerušenú držbu právneho predchodcu žalobcov Š. Y. od roku 1940, uznesenie o dedičstve 7D/205/96 a osvedčenie o vydržaní N 7/2002. Svedkyňa I. M. potvrdila, že kupujúcich (P.P.) upozornila na nevysporiadané pozemky pod pôvodným rodinným domom, a preto je podľa dovolateľky nesprávny záver súdu prvej inštancie o plynutí vydržacej doby od 27. januára 2005, pretože kupujúci sa nestali oprávnenými držiteľmi, a to aj s poukazom na zásadu „nemo plus iuris.“ V danej veci neboli splnené podmienky pre vydržanie, a preto je napadnuté rozhodnutie nesprávne. Rozhodnutie súdu prvej inštancie tak nespĺňa predpoklady ustanovenia § 220 ods. 2 CSP a taktiež porušuje právo na spravodlivý proces v § 420 písm. f) CSP.

4. Žalovaní 1/, 2/ sa k dovolaniu vyjadrili, pričom navrhli, aby dovolanie najvyšší súd odmietol ako neprípustné, inak zamietol ako nedôvodné a prisúdil žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4.1. Uviedli, že žalobkyňa opätovne len zopakovala argumentáciu, ktorú už uviedla pred prvostupňovým a odvolacím súdom a zároveň dovolací dôvod relevantne, resp. vôbec neodôvodnila, naopak namietala nesprávne právne posúdenie, čo je ale dovolací dôvod podľa ust. § 421 CSP, ktorého sa ale nedovoľáva. Žalobkyňa len všeobecne poukazuje na niektoré rozhodnutia o porušení práva na spravodlivý proces, no bez akéhokoľvek previazania na jej argumentáciu k tomuto dovolaciemu dôvodu.

4.2. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolaním namietanej vade skutočne došlo. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií, nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 06. 03. 2017 sp. zn. 3Cdo/26/2017 „Prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci

nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci „strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014). Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1ECdo/10/2014, 3Cdo/146/2013). Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016. V odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. V tomto prípade tak postupovali obidva všeobecné sudy, ktoré riadne odôvodnili zistené skutkové závery, vykonané dokazovanie a správne právne posúdili zistenú situáciu. Žalovaní sa s týmito závermi plne stotožňujú.

4.3. Preto po zosumarizovaní odôvodnenia odvolacieho súdu možno konštatovať, že dôvody prípustnosti, ale ani dôvodnosti žalobkyňou podaného dovolania neboli naplnené.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods.1 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 424 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. Žalobkyňa 1/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f) CSP a svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 420 písm. f) CSP založila na tvrdení o absencii riadneho odôvodnenia rozhodnutia, nakoľko neobsahuje žiadnu právnu úvahu, na základe ktorej súd dospel k záveru, že žalovaní pozemok, ktorý je predmetom toho sporu, vydržali.

7. Dovolací súd preto, vychádzajúc z obsahu dovolania, skúmal existenciu tzv. vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ak totiž dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia) neznamena len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), teda takého práva strany sporu na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces i práva na súdnu ochranu.

8. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 zo dňa 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti

takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

9. Dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

9.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací dôvod takto dovolateľkou vymedzený nebol.

9.2. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

10. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnenia vyplýva, že odvolací súd sa v bodoch 30 - 38 svojho rozsudku vysporiadal s podmienkami vydržania na strane žalobcov aj žalovaných, kedy z vykonaného dokazovania je zrejmé, že medzi právnymi predchodcami žalobcov a žalovaných došlo v roku 1927 k dohode o zámene pozemkov, na základe ktorej postavil právny predchodca žalovaných dom sčasti na parcele vlastnícky patriacej predchodcom žalobcov a na druhej strane stodola vo vlastníctve žalobcov je postavená na pozemku žalovaných. Ďalej sa súdy oboch inštancií zaoberali podmienkami pre vydržanie daných nehnuteľností z pohľadu účinnosti jednotlivých právnych predpisov platných v čase vstupu do držby (od obyčajového práva platného na Slovensku do 31. decembra 1950 až po súčasnosť) a dospeli k záveru, že zo strany právnych predchodcov žalovaných došlo k vydržaniu vlastníckeho práva ku dňu 1. januára 1961.

11. Predmetom sporu je spor o vlastnícke práva k parcelám CKN č. 431/6 a 431/5 vytvorených geometrickým plánom č. 24/2020 z parcely CKN parc. č. 431/1 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1180 m² zapísaná na LV č. XX pre k. ú. Y. Tieto novovytvorené parcely boli pôvodne súčasťou pozemnoknižných parciel č. 38 a č. 33, ktoré boli sčasti predmetom dedenia po Š. Y. (otec žalobcov 1/, 2/, 3/ a deda žalovaných 4/, 5/, 6/) - pri p. č. 38 v podiele 5880/15120 a pri p. č. 33 v podiele 126/1080, a keďže v dedičskom konaní nadobudli každý zo žalobcov 1, týmto odvodzujú svoje vlastnícke právo aj k týmto novovytvoreným parcelám v rovnakom podiele, ako dedili. Čo sa týka zvyšku, žalobcovia

odvodzujú nadobudnutie vlastníckeho práva ich nebohého otca Š. Y. k novovytvorenej parcele CKN 431/6 vydržaním, pretože sa v notárskej zápisnici N 7/2002 konštatuje nerušená držba nehnuteľností ich otcom Š. Y. od roku 1940, keďže pred týmto rokom došlo medzi podielovými spoluvlastníkmi k reálnej delbe neformálnym spôsobom k p. č. 38, teda aj k CKN 431/6, ktorá je súčasťou p. č. 38.

11.1. Podľa LV č. XX pre k. ú. Y. vlastníci pozemku CKN parc. č. 431/1 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1118 m² sú žalovaní 1/ a 2/. Žalovaní 1/ a 2/ parcelu č. 431/1 nadobudli kúpnu zmluvou od predávajúcich manželov P. a títo ju kúpili kúpnu zmluvou zo dňa 15. 11. 2004 od predávajúcej I. M., ktorej právny predchodca postavil v roku 1927 rodinný dom. Tento rodinný dom bol postavený v časti aj na tých parcelách, ktoré sú predmetom tohto sporu. Pozemky, na ktorých bol postavený rodinný dom, nemohli byť predmetom dedičského konania pod neb. Š. Y. a ani predmetom vydržania podľa notárskej zápisnice, keďže tieto boli zapísané a zakreslené ako parc. č. 431, na ktorej stál rodinný dom postavený v roku 1927 a neskôr rozšírený v roku 1969. Tak ako konštatoval aj súd prvej inštancie, technicko-hospodárske meranie v roku 1973 potvrdilo existujúci dlhoročný užívaci a vlastnícky stav v tejto časti a tak bol premietnutý aj do katastrálneho operátu. Pozemky, ktoré sú predmetom sporu, z dôvodu ich zastavanosti vrátane predzahrádky k rodinnému domu, a v neposlednom rade aj oplotenia, nemohol neb. Š. Y. fakticky držať a užívať, nakoľko pred žalovanými 1/ a 2/ tieto užívali manželia P., pred nimi I. M., pred ňou jej matka J. I. a jej manžel E. I., a pred nimi J. I.. Práve J. I. sa mal dohodnúť s právnym predchodcom žalobcov 1/ a 2/ o zámene pozemkov.

11.2. Z takto zisteného skutkového stavu potom vyplýva, že prakticky od roku 1927 sa pozemky ako predchodcu žalobcov, tak aj predchodcov žalovaných užívali nerušene, v hraniciach dohodnutých a rešpektovaných ako účastníkmi zámeny, tak aj ich nástupcami prakticky až do roku 2017, kedy žalovaní 1/, 2/ zbúrali starý plot, čím došlo ku konfliktu so žalobcami 1/, 2/.

11.3. Okrem toho je nepochybné, že aj v prípade, ak by k žiadnej zámene pozemkov nedošlo (čo však nie je pravdou), je možné konštatovať nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalovaných 1/ a 2/, pričom vydržacia doba by sa počítala od nadobudnutia vlastníckeho práva k parcele č. 431 manželmi P. v roku 2005. Tak ako bolo uvedené vyššie podľa kúpnej zmluvy svedkyňa M. vyhlásila, že na prevádzaných nehnuteľnostiach sa neviažu žiadne dlhy, vecné bremená, záložné právo a iné práva tretích osôb, a svedok P. potvrdil, že svedkyňa M. mu ukázala, čo je predmetom kúpy a takto oplotené E. a O. P. momentom vkladu 27. 01. 2005 vstúpili do oprávnenej držby. Podľa § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa preto do vydržacej doby žalovaných 1/ a 2/ započíta aj doba, po ktorú mali vec v oprávnenej držbe manželia P., ktorých pri výkone ich vlastníckeho práva nik nerušil a ich vlastnícke právo nebolo spochybňované.

12. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, pričom to rozhodne nie je tento prípad. Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených vadu podľa § 420 písm. f) CSP nezistil.

13. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolanie dovolateľky voči rozsudku odvolacieho súdu je nedôvodné, a preto ho dovolací súd podľa ustanovenia § 448 CSP zamietol.

14. Žalovaní 1/, 2/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

15. V dovolacom konaní úspešným žalovaným 3/ až 6/ (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že im v dovolacom konaní trovy konania vznikli.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.